

Так, для впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у державний сектор варто враховувати всі переваги та перешкоди. Очевидно, що використання міжнародних стандартів при складанні звітності несе вагомий позитивні зміни, дозволяє наблизити ефективність та прозорість наданої фінансової інформації українських установ та підвищити її інформативність, але разом з тим варто враховувати, що переорієнтація ведення бухгалтерського обліку має враховувати національні особливості, які були сформовані на території України. Для повноцінного впровадження міжнародних стандартів потрібно провести комплексний аналіз роботи підприємств, визначити основні проблеми діючої системи обліку та розробити шляхи їх вирішення, спираючись на світовий досвід. За його результатами необхідно провести реструктуризацію обліку, що дозволить у результаті отримати гармонізовану систему бухгалтерського обліку державного сектору із стандартизованою та прозорою звітністю.

Отже, впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору буде сприяти надходженню інвестицій, а також дозволить розширювати кордони та співпрацювати з іншими країнами.

#### **Список використаних джерел:**

1. Міністерство фінансів України, Електронний ресурс – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-finansovoi-zvitnosti>
2. Смірнова І. В., Національні та міжнародні стандарти обліку для державного сектору: особливості застосування, Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, – 2018, №33, Електронний ресурс – Режим доступу: <http://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/20.pdf>
3. Воськало Н. М., Порівняльна характеристика національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору, Науковий вісник НЛТУ України. – 2014, № 24.4, Електронний ресурс – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/porivnyalna-harakteristika-natsionalnih-i-mizhнародnih-standartiv-buhgalterskogo-obliku-dlya-derzhavnogo-sektoru/viewer>
4. Ценклер Н. І., Тенденції розвитку бухгалтерського обліку в державному секторі: міжнародний контекст, Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, – 2019, № 2 (43), Електронний ресурс – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26002/1/178099-394191-1-PB.pdf>

## **ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ БЮДЖЕТУВАННІ**

*Чех Н. О., канд. екон. наук, ст. викл. Зайцева О. В. магістрант, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, м. Харків*

Бюджетування включає декілька етапів:

- Довгострокове планування на політичному рівні.
- Формування річного бюджету в органах виконавчої влади
- Дебати та прийняття бюджету в парламенті.
- Впровадження різними міністерствами та урядовими установами.

- Нагляд та контроль з боку різних установ.

В ідеалі, процес державного бюджету повинен розподіляти державні ресурси стратегічно, прозоро, підзвітно, справедливо та демократично.

На жаль, цей ідеал зустрічається рідко. У найгіршому випадку бюджет є "театральним", тобто, таким, що не впливає на реальний розподіл державних грошей. Такий бюджетний процес є ні чим іншим, як театром, який маскує реальний розподіл доходів і виплат.

В інших випадках великі кошти виділяються поза бюджетом. Ці державні гроші не підлягають нагляду, аналізу, аудиту або зовнішньому контролю. Непрозорий, не підзвітний бюджетний процес відкриває можливість виділення коштів для подальшого привласнення.

Наслідками цього запланованого неправильного розподілу державних ресурсів є те, що витрати на розвиток та соціальну безпеку зменшуються, а кошти розподіляються на території, що приносить вигоду дуже небагатьом: людям з владними повноваженнями та їх політичним союзникам. Корупція у бюджетному процесі робить державне планування упередженим та неефективним, а довіра суспільства до верховенства права порушується разом з легітимністю уряду.

Відтак, у 2020 році Державний департамент США сформував список, в якому перелічуються ті уряди, які, не відповідають мінімальним вимогам щодо фіскальної прозорості. Серед них і Україна.

Що правда, згідно висновків експертів Україна досягла значного прогресу, завершивши прийняття міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [1]. Протягом періоду перевірки уряд зробив свій бюджет та інформацію про боргові зобов'язання широко доступними для громадськості, в тому числі в Інтернеті. Бюджетні документи давали фактично повну картину запланованих урядом витрат та потоків доходів. Україна вела позабюджетні рахунки, включаючи три фонди соціального страхування, які ще не пройшли незалежний аудит. Вища аудиторська установа України перевірила звіти уряду та зробила доступ до звіту загальнодоступним протягом розумного періоду. Процес видачі ліцензій та контрактів на видобуток природних ресурсів визначений законодавством та зазнав певних позитивних змін у регулюванні, але продовжує потребувати повномасштабної капітальної реформи, щоб викоринити стійку корупцію. Основна інформація про нагороди за видобуток природних ресурсів була загальнодоступною.

Планування та формування програми зазвичай передують офіційному етапу складання бюджету. У більшості країн, що розвиваються, планування поділяється на загальний багаторічний план та програму державних інвестицій. В принципі, бюджет повинен спиратися на політику, цілі та стратегії, викладені в цих планах.

Проблема часто полягає в тому, що в процесі планування не беруть участь законодавча влада, громадянське суспільство та зацікавлені сторони, і відсутні зв'язки між довгостроковим та короткостроковим плануванням. Плани також можуть бути не чим іншим, як списками покупок – використовуються для

отримання фінансування від донорів, але без особливого впливу на державні витрати.

В принципі, етап планування закладає основу для подальшого процесу. Це арена, де домінують політичні проблеми, де певні інтереси та політична корупція можуть зірвати подальший офіційний процес. Погано сформульована стадія планування матиме наслідки пізніше в процесі бюджету, створюючи майбутні можливості для корупції та розкрадання.

Корупція на етапі формування бюджету є насамперед політичною і посилюється, коли розподіл повноважень між виконавчою та законодавчою гілками влади є слабким. Безконтрольні та надмірні виконавчі повноваження, як правило, створюють можливості для політичної корупції.

Прийняття бюджету парламентом – це місце, де демократичні дебати в ідеалі повинні мати сильний вплив. Бюджет повинен пройти ретельну роботу комітетів та пленарні дебати в національних зборах до остаточного прийняття з голосуванням за поправкою в парламенті.

Однак, як правило, є дуже мало можливостей, політичної волі чи часу для прийняття належного парламентського бюджету. Зазвичай має місце «торгування» між парламентарями щодо географічного розподілу асигнувань, де більш впливові представники можуть «повернути більше» до своїх виборчих округів. Навіть там, де депутатам не вистачає знань та впливу для ефективного контролю за бюджетом, процес затвердження парламентом може бути "шведським столом" масштабної політичної корупції у формі торгівлі інсайдерською інформацією, хабарів, сплачених приватними інтересами, щоб отримати схвалення певного проекту, а парламентарі позиціонують власні бізнес-інтереси.

Тим не менше, саме під час прийняття парламентом (і певною мірою на етапі формування бюджету) організації громадянського суспільства (ОГС) можуть сприяти вдосконаленню бюджетної політики, надаючи інформацію про суспільні потреби та пріоритети через свої зв'язки з громадянами, громадами та секторами. У ситуаціях демократичного дефіциту та відсутності політичної волі для боротьби з корупцією безпосереднє залучення громадянського суспільства може бути єдиним способом впливу громадян на бюджет.

Цей спосіб може спрацювати і на рівні бюджетів громад. Завдяки участі у формуванні бюджету члени громади, замість обраних посадових осіб, вирішують, як витратити державні кошти, від початку до кінця. Вони обмінюються ідеями, співпрацюють над розробкою проектних пропозицій, а потім голосують, які пропозиції мають бути профінансовані. Після виділення коштів члени громади відстежують розвиток проекту, щоб забезпечити підзвітність [2].

Бюджет за участю – це перевірений інструмент для залучення громадян та прозорості. Понад 20 років такі міжнародні організації, як Світовий банк та Організація Об'єднаних Націй, підкреслюють стійкий успіх бюджетування за участю у зменшенні корупції та зростанні більш ефективного та швидкого використання ресурсів. Деякі країни зробили обов'язковим впровадження бюджету участі у місцевих та регіональних органах влади.

### Список використаних джерел:

1. 2020 Fiscal Transparency Report. Державний департамент США. <https://www.state.gov/2020-fiscal-transparency-report/>
2. Wampler, Brian. 2007. Participatory Budgeting in Brazil: Contestation, Cooperation, and Accountability. University Park: Pennsylvania State University Press.

## БЕЗПЕКА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

*Чех Н. О., канд. екон. наук, ст. викл. Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, Кравченко О. О., викладач, Самбірський технікум економіки та інформатики, м. Самбір (Львівська обл.)*

Через пандемію Covid-19 світова економіка закрилась практично за одну ніч. Пандемія стала для готельно-ресторанної індустрії безпрецедентним викликом. Стратегії протидії COVID-19, як повний локдаун, соціальне дистанціювання, рекомендації перебувати вдома та обмеження на поїздки та пересування призвели до тимчасового закриття багатьох підприємств готельно-ресторанного сектору та суттєво зменшили попит на послуги підприємств, яким було дозволено продовжувати працювати. Майже всі ресторани попросили обмежити свою діяльність до лише на винос. Обмеження, накладені на поїздки та перебування вдома, призвели до різкого зменшення кількості місць та доходів у готелях. Згідно інформації Міністерства культури та інформаційної політики через карантин український туристичний бізнес вже втратив 1,5 млрд доларів [1]. Однак процес відновлення їх діяльності повільно почався, і влада почала пом'якшувати обмеження, наприклад, дозволили ресторанам приймати клієнтів у закладах, проте зі зниженою потужністю та за суворого дотриманням правил соціальної дистанції та масочного режиму та поступово зменшує обмеження на внутрішні та міжнародні поїздки.

Поки готельно-ресторанний бізнес повільно відновлюється, криза COVID-19 продовжує серйозно впливати на діяльність підприємств готельного господарства. Готельно-ресторанній промисловості прийдеться внести суттєві зміни у свою діяльність у «діловому середовищі COVID-19», щоб забезпечити здоров'я та безпеку працівників та клієнтів, а також підвищити готовність клієнтів користуватись їх послугами.

Повне відновлення діяльності ресторанів та полегшення обмежень на поїздки не повернуть клієнтів негайно. Значна частина людей хоче негайно повертатись до їжі в ресторані. Те саме стосується проживання в готелях. Більшість клієнтів не готові подорожувати та зупинятися в готелі найближчим часом. Оскільки точка беззбитковості в готельно-ресторанній індустрії відносно висока через високі операційні витрати, виживання багатьох цих підприємств в значній мірі залежить від збільшення попиту на їхні послуги та товари. Таким чином, з'ясування того, що змусить клієнтів повернутися, є